

"KELEIVIS"
DARBO ŽMONIŲ LAIKRAŠTIS
Leidžia J. G. Gegužis & Co.

Prenumerata metams:
Amerikoje \$
Kanadoje ir užrubežiuose \$2

Prenumerata pusei metų:
Kanadoje ir užrubežiuose \$1.25
Amerikoje

Aprašinių kainos klauskit laišku.
Kreipiantis su kokiais nors reikalais, taip adresuokite:
"Keleivis," S. Boston, Mass.

KELEIVIS

"KELEIVIS"
LITHUANIAN WEEKLY
Published by J. G. Gegužis & Co.
Every Wednesday in Boston, Mass.

Represents over 4,000 Lithuanians in the City of Boston, 50,000 in New England and about 500,000 in the United States.

The Best Advertising Medium.
Advertising rates on application.
All communications should be addressed to:
"Keleivis," S. Boston, Mass.

No. 26

Telephone:
So. Boston, 106

SO. BOSTON, MASS., 27 BIRŽELIO JUNE, 1917 M.

"Entered as Second Class Matter" February 23, 1905, at the Post Office at Boston, Mass., under the act of March 3, 1879.

Telephone:

So. Boston, 506

Metas XII.

Pasmerkė neišmintingą Anglijos jureivių žingsnį

Anglijos Independent Labor Party, prie kurios spiečiasi daugiausia socialistų, nutarė siųsti Stokholmo konferencijon du delegatų. Anglijos jureivų unija tuomet atsisakė aptarnauti tą laivą, kuriuo važiuos tie delegatai. Buvo rašoma, kad Anglijos socialistai, negalėdami kitaip savo delegatų tarptautinėm darbininkų konferencijon pasiųsti, nutarė pirkti orlaivį ir siųsti juos oru.

Bet to turbūt nereikės daryti, nes manoma, kad jureivinkai neišmintingą savo nutarimą atšauks, kadangi kitos darbininkų organizacijos jį labai smerkia. "The Christian Science Monitor" korespondentas dabar iš Londono telegrafuoja, kad geležinkelio darbininkų unija metiniam savo suvažiavime 20 birželio išnešė rezoliuciją, kurioje jureivinkų pasiūlymas netik nupeikta, bet pripažinta unijistams nedaleistinu. J. H. Thomas savo kalboje pasakė, kad toks jureivinkų pasiūlymas, jeigu jį daleisti, reikštų aršiausią anarchiją ir galą unijizmui.

RUSIJOS VIENUOLIAI GAVO LYGIAS TEISES.

Kilus Rusijos revoliucijai ir vienuoliai pareikalavo sau tokių pilietiškių teisių, kokias turi svietiški žmonės. Jie pareikalavo, kad jiems būtų leista balsuoti, dalyvauti valdžioje ir t. t. Revoliucijonierių valdžia tai juodajai armijai lygias teises pripažino ir tuojuos įsakė eiti karės laukan. Lygios teisės turi but visame.

FRANCUZAI PAAUKAVO JAU TREČDALĮ SAVO ŽMONIŲ.

Francuzų parlamentarės komisijos narys Henri Franklin-Bouillon savo kalboje Anglijoj dabar pasakė, kad Francuzija paaukavo jau trečdalį savo žmonių, kurie yra jau užmušti bei sužeisti ir kare daugiau netinka. Rusija neteko arti 3,000,000 vyrų. Dabar ateinanti eilė Amerikai savo dalį atiduot.

POTVINIS MAINE VALSTIJOJ.

Nuo ilgo ir sunkaus lietaus daugelyje vietų Maino valstijoje pasidarė potvinis. Gardiner mieste vanduo išgriovė pylimą, nušė Bridge gatvės tiltą, vieną mašinų dirbtuvę, rakandų dirbtuvę, rubų dirbtuvę ir suardė žuvies rinką.

KAIMIEČIAI ŽUDO PLĖŠIKUS IR ARKLIAVAGIUS.

Iš Nikolajevos pranešama, kad rusų kaimiečiai Odesos apielinkėj pradėjo gaudyti plėšikus ir arkliauvagius ir žudyti juos. Naujojo Odesoje milicija radusi 12 sudegintų vagių.

PRASIDEDA DIDELE KOVA PRIEŠ KONSKRIPCIJĄ.

Iš Washingtono pranešama, kad dvi pacifistų organizacijos pradėjo didelę kovą prieš konskripciją ir jeigu šita kova nusisektų, tai "rinktinam ėmimui" būtų užduota didelė smugis.

Tos organizacijos įstatyme "skylės", per katrą tukstantai vyrų galėtų išsisukti nuo kareivystės.

Daugiausia šiuo atveju darbuojasi taip vadinamoji American Union Against Militarism, prie kurios prieguli daug universitetų profesorų, rašytojų ir šiaip žymių žmonių. Prie šitos Unijos nuo registracijos dienos prisirašė jau daugiau kaip 10,000 vyrų. Ji spiria valdžią, kad tie, kurių sąžinė ar socialės pažiūros yra priešingos kareiv, nebūtų karėn imami.

AMERIKONAI PASKANDINO SUBMARINĄ.

Washingtonas oficialiai patvirtina žinią, kad ginkluotas Amerikonų tavorinis laivas Italijos pakraštį 4 birželio paskandino submariną. Submarinas paleido į amerikonų laivą torpedą, bet ji nuėjo pro šalį. Tuomet amerikonai atsuko savo laivą galu ir pradėjo šaudyti. Submarino periskopas likos numuštas ir nardomas botas pasinėrė.

AIRIJOJ VĖL PRASIDEDA REVOLIUCIJA.

Airijos revoliucionieriai vėl pradeda veikti. Anglijos valdžia yra sumaniusi sušaukti airių suvažiavimą, kad apsvarsčius Airijos reikalus. Revoliucionierių organizacija "Sinn Fein", kas reiškia "mes patys", šitą valdžios sumanymą pasmerkia kaip priemonę Airijos žmonėms klaidinti.

Pereitoj savaitėj Korko mieste revoliucionieriai užlipo užpakaliniais laiptais ant teismo rūmų ir, nuplėšę Anglijos vėliavą, iškabino revoliucijos vėliavą. Paskui vaikščiodami po miestą "sinn feineriai" išdaužė visus naujokų ėmimo biurų langus. Vietomis buvo užpuolimų ir ant kereivių.

Toks pat bruzdėjimas eina ir kituose Airijos miestuose.

VĖL ŠAUDO AIRIUS.

Korko mieste pereitoj nedėlioj priejo prie ginkluoto susirėmimo žmonių su policija. Kariumenė šaudė į žmones iš kulkasvaidžių. Vienas žmonių buvęs užmuštas ir apie 20 nuvežta ligonbutin durtuvais sužeisti. Tai taip Anglija "liuosuoja" pavergtas tautas.

WILSONAS PALIUOSAVO 5,000 KALINIŲ.

Prezidentas Wilsonas liepė paliuosuoti 5,000 kalinių, kurie buvo federalių teismų pasmerkti kalėjiman.

Manoma, jog tuos kriminalistus paliuosuoja del to, kad padarius politikos praktikėliams vietas.

Rooto komisijai Rusijoj nesiseka.

Apie Rooto pasisėkimus Rusijoj kapitalistų spauda nieko nerašo. Iš visų žinių matyti, kad mažai kas ten apie tą komisiją paisy. Tarp eilučių galima išskaityti, kad p. Rooto tenai dagi neaplenčia. Taip va telegramoj 25 birželio sakoma, kad nuvažiavus jam Maskvon, 22 birželio tenai buvo sušauktas mitingas, kad patyrus, kaip į Rooto komisiją žiuri darbininkai ir socialistai, kurie dabar valdo visą Rusiją, ir tame susirinkime Rooto prakalbos "klausėsi kaip jo priešinkai, taip ir indiferentai," tai yra tokie, kurie nėra nei priešai, nei draugai, kurie visai apie jį nepaiso.

Iš tų žodžių jau aiškiai matyti, kad Rooto komisijai nesiseka. Ir kaip gali sekstis, kada jis nuvažiavo tenai su kapitalistų misija, agituoti už tolimesnį karės tęsimą, kuomet visa Rusija nori kuogrečiau šitą imperialistų surengtą žmonių skerdynę baigti. Ir tam pačiam Maskvos susirinkime, kuomet Rootas ėmė agituoti už karės tęsimą, Darbininkų Tarybos atstovas Grigorjevas užprotestavo prieš tai, sakydamas, kad Rusija trokšta kuogrečiau šitą brolžudingą karę baigti, o ne tęsti ją toliaus. "Ir mes tikimes," sakė Grigorjevas, "kad ši karė pasibaigs kitokiomis išlygomis, negu jos baigdavosi praityje, nes šita karė pabaigs ne diplomatai, o organizuoti darbininkai."

Skaudėsio antausio po nui Rootui jau nereikia.

EKSPLOZIJA KUBOS TVIRTOVĖJ.

Ant Kubos salos Kabanais tvirtovėj 23 d. birželio ištiko vienam magazine eksplozija. Išmestos ir padangės žemės ir akmenis nulėkė per upę net į Havanos miestą. Visas miestas sudrebėjo kaip nuo smarkiausio žemės drebejimo. Kadangi Kuba yra apskelbus Vokietijai kare, tai žmonės manė, kad vokiečiai juos užpuolė. Akmenis ir uolos krisdamos ant miesto pridarė labai daug blėdies.

136 ŽMONĖS UŽMUSTA AMUNICIJOS FABRIKOJ BLOEWEG MIESTE.

Bloeweg mieste, Austrijoje, amunicijos fabrikoj pereitoj savaitėj ištiko baisi eksplozija. Apsaugos ministeris parlamente paaiškino, kad eksplozijoje 136 žmonės buvo užmušti, 625 sužeisti ir 170 da nesuran da. Gali but, kad ir tie bus žuvę. Eksplozija ištikusi del neatsargumo.

VOKIETIJOJ DIDELE KARŠČIAI.

Iš Berlyno pranešama, kad Vokietijoje dabar labai dideli karščiai. Lietaus senai jau nebuvo, saulė baigia viską kepinti, gariose slaučia gaisrai.

ANARCHISTAI BUVO PAĖMĘ KATEDRĄ.

Kapitalistų spauda labai pasipiktinus anarchistų darbais Rusijoj. Ji skelbia, kad tie juodos vėliavos pasekėjai einą netiktai prieš valdžią, bet ir prieš... Dievą. Finų sostinėj Helsingforse anarchistas Boldt, kuris paskutinėmis dienomis laikė tenai kurstančias prakalbas, anadien padaręs su savo šalininkais ant Mikalojaus katedros "užpuolimą" laike pamaldų ir apreiškęs, kad jis imas tą bažnyčią į savo rankas ir paverčias ją į "biednųjų bažnyčią." Tarp 400 Boldto pasekėjų atsiradęs vienas buvęs kunigas, kuris tuojuos užlipęs ant sakyklos ir pasakęs pamokslą, baisiai "piktodžiaudamas" ant tikėjimo.

Ant rytojaus atėjusi milicija ir po sunkios kovos katedrą iš anarchistų atėmusi.

Kiek šitam pranešime tiesos, sunku pasakyti, nes kapitalistų spauda apie Rusiją dabar labai meluoja. Ypač daug kvailysčių ir visai nebutų dalykų jį prirašo apie anarchytus, kuriuos ji įsivaizdina esant kokiais ai raguotais sutvėrimais.

ISDINAMITAVO GELEŽINKELI.

Ant Watervilles stoties, Maine valstijoje, dinamitu likos išdraskytas geležinkelis. Eksplozija buvo tokia smarki, kad aplinkinių namų ir langai išbirejo. Policija spėja, kad tai busias streikierių darbas, nes dabar ant to geležinkelio streikuoja darbininkai ir kompanija ketino tą dieną prisitraukti streiklaužius. Vienas traukinis prieš eksploziją tik keliom minutom ir kitas ėjo paskui, bet tas jau signalais likos sutabytas.

SAJUNGININKŲ MISIJOS AMERIKOJ.

Prisidėjus Amerikai prie sąjungininkų, čionai pradėjo lankyti sąjungininkų misijos. Visų pirmiausia buvo atvažiavusios anglų ir francuzų valdžios įgaliotos komisijos, dabar atvažiavo italų, rusų ir laukiama da atvažiuojant belgų tokių pat komisijos. Šitos komisijos daro su šios šalies valdžia pasikalbėjimus ir tariasi apie karės reikalus.

KATALIKŲ KUNIGAS ŠNIPAS!

Italijos teismas nuteisė katalikų kunigą Gerlachą kalėjiman iki gyvos galvos už šnipinėjimą, o jo padejėją Pomaricą nušauti iš pirminio pamatymo, nes jis pabėgęs.

Kun. Gerlach ilgus metus buvo pas popiežių už šambelioną.

PLIENO ŠALMAI AMERIKOS KAREIVAMS.

Jungtinių Valstijų valdžia užsakė už \$17,000,000 plieno kepurų savo kareiviams, kolias nešioja daržius, paralizuoja visą Rusiasuose.

Ką sakė Rusų Komisija Amerikoje.

Pereitoj savaitėj atvažiavo Washingtonan dabartinės rusų valdžios komisija. Jos pirmininkas Bachmetjevas žodžių paaiškino dabartinės Rusijos poziciją linkui karės. Laikinoji rusų vyriausybė kartu su visos Rusijos žmonėmis nepripažįsta atskiros taikos, sakė Bachmetjevas. Rusija aiškiai reikalauja visuotinės taikos. Šita taika neprivalo daleisti viešpatavimo ant kitų tautų, užgriebimo jų turtų arba paveržimo kitų kraštų teisiu. Taika turi but be užkariavimų, be kontribucijų, paremta ant tokių pamatų, kad kiekvienas tauta turėtų teisę spręsti apie savo likimą.

Laikinoji vyriausybė pripažįsta, sako toliau Bachmetjevas, kad jei vokiečiai sumuštų rusus ir jų sąjungininkus, tai reikštų netiktai vargą, bet ir taikos ilgai negalėtų buti.

Laikinoji vyriausybė esanti giliai įsitikinusi, kad revoliucijinė Rusijos armija neleis vokiečiams sumuštį sąjungininkus vakaruose, o paskui su visa savo ginklo galybe užpulti ant Rusijos.

SUOMIJOS KLAUSIMAS ISRISTAS.

Tarp Suomijos ir laikinosios rusų vyriausybės buvo kilęs konfliktas. Suomija pasakė, kad buvusiojo caro teises kaip Suomijos didkunigaikščio negalėjo automatiškai pereiti į laikinosios vyriausybės rankas, todėl dabartinė Rusijos vyriausybė jokių teisių prie Suomijos ir negalinti turėti.

Telegramos praneša, kad šitą ginčą tečiaus išrisęs naujai išleistas įstatymas, kuris bus galėje iki Rusijos ir Suomijos klausimą galutinai nustatys Steigiamasis Susirinkimas. Šitas įstatymas pripažįsta kuopiliausią Suomijai vidutinę autonomiją. Suomijai suteikiama net iniciacijos teisė.

UŽSIREGISTRAVO TIK 9,649,938 ŽMONĖS.

Užsiregistravusiųjų skaičius jau suvesta. Pasirodo, kad iš viso ant "garbės listo" yra tik 9,649,938 žmonės ir iš tų da didesnė dalis protestuoja prieš karę. Dabar valdžia ketina daryti tyrimus, nes kai-kuriuose valstijose užsiregistravo tikėtai pusė to, kiek buvo tikėtasi. O kapitalistų spauda šaukia, kad tai "baisus smugis maisto spekuliatoriams."

RUSAI REIKALAUJA 2,000 GARVEŽIŲ.

Rusų komisija Washingtone reikalauja 2,000 garvežių. Rusijos geležinkelių ministeris Lomonosovas pasakė: "Duokit mums garvežių traukiniams, o pergalę mes užtikrinam." Stokadžia nutarė geležinkeliečių algą pekelti ir streikas likos atšauktas.

NORI SUMUŠTI VOKIETIJĄ IŠ ORO.

Kokiems galams tupėti apkasuose, jeigu galima užpulti ant priešo iš oro ir užpuolus jį bombomis sumuštų su žeme?

Šitaip šaukia šiandien Amerikos laikraščiai, taip kalba Amerikos lakunai ir tam pritaria francuzų ir anglų karės žinovai.

Amerikoje dabar vedama agitacija, kad padaryt 50,000 orlaivių ir iš oro sutruškint Vokietiją. Tai e greičiausias ir lengviausias budas vokiečius nužudyti.

Jei 50,000 orlaivių užlektų ant katro vokiečių miesto ir mes po vieną bombą, miestas bus sunaikintas. Jei toks pulkas orlaivių nuklektų Kieles kanalą, kur stovi pasislėpęs vokiečių laivynas, ir paleis tenai po vieną bombą, to laivyno neliks. Jei 50,000 orlaivių užpuls ant Berlyno ir paleis po 10 bombų, Berlynas bus sumuštų su žeme. Tokia galybė orlaivių gali nušluoti nuo žemės paviršiaus Kruppo kanolių fabrikas, gali suardyti visas vokiečių tvirtoves, suardyti bombomis geležinkelius ir visą vokiečių karės frontą. Reikia tik padaryti nuo 50,000 iki 100,000 orlaivių ir išmokyti tiek lakunų. Ir Amerikoje valdžia jau mano skirti orlaivių statymui \$600,000,000.

ARESTAVO ARCIVYS-KUPĄ.

Iš Petrogrado pranešama, kad Voronežo Darbininkų ir Kareivių Tarybai įsakius, tenai likos areštuotas arcivyskupas Tichonas. Jį atvarė po sargyba Petrogradan. Jis kaltinamas provokacijoj.

CARUI GRĖSIA MIRTIES BAUSMĖ.

Buvęs caras Mikė dabar sėdi kalėjime, bet neužlgo busias teisiamas už žudymą savo žmonių ir kitokių kriminališkus darbus. Žmonės reikalauja jam mirties bausmės.

ALKANOS MOTERIS UŽPUOLĖ LAIVĄ SU BULVĖMS.

Buryš alkanų moterų Amsterdame, Olandijoje, sužinojęs, kad uoste stovi laivas su bulvėmis ir kad tuojuos tos bulvės bus išvežtos Anglijon, kuomet Olandijos žmonės neturi ko valgyt, užpuolė ant laivo ir apie toną bulvių išnešė.

\$600,000,000 ORLAIVAMS.

Laikraščiai rašo, kad valdžia prašys kongreso, kad tas paskirtų \$600,000,000 orlaivams. Šioj savaitėj kongresui busias paduotas bilius, reikalaujas 35,000 orlaivių ir keliolikos tukstančių lakunų.

AMERIKOS AMBULANSAI PRIBUVO FRANCUIJON.

Pereitoj savaitėj Francuzijon pribuvo jau Amerikos ir ambulansai sužeistoms vežioti. Su tais ambulansais atvažiavo 250 amerikonų.

134 ŽMONĖS KALTE MI DEL REGISTRACIJOS.

Freeport, Ill.—Čia apkaltinta 134 žmonės už pasipriešinimą registracijai 5 birželio. Tris vadovai kaltinami už konspiraciją ir pastatyti po \$25,000 parankos kiekvienas. Kitų kaucijos po

Rusijos revoliucionieriai paleido valstybės dumą

Visos Rusijos darbininkų ir kareivių suvažiavimas Petrograde po ilgų diskusijų nutarė paleisti caro sušauktąjį dumą, panaikinti jos atstovų įgaliojimus ir uždaryti visus kreditus visokioms įstatymdavystėms palaikyti skyriams. Taip pat nutarta paleisti ir valstybės tarybą, kuri taingi buvo caro suorganizuota.

To ir galima buvo tikėtis, nes negalimas juk daiktas, kad revoliucinė Rusijos liaudis laikytų savo atstovais tokius juodašimius, kaip Markovas, Puriševičius, arba musiškus "kamos malšintojas" kun. Laikaitis, Yčas ir kiti. Nuėšunims šieno plauti patcaras, turi eiti ir jo duma.

ARESTAVO ARCIVYS-KUPĄ.

Iš Petrogrado pranešama, kad Voronežo Darbininkų ir Kareivių Tarybai įsakius, tenai likos areštuotas arcivyskupas Tichonas. Jį atvarė po sargyba Petrogradan. Jis kaltinamas provokacijoj.

CARUI GRĖSIA MIRTIES BAUSMĖ.

Buvęs caras Mikė dabar sėdi kalėjime, bet neužlgo busias teisiamas už žudymą savo žmonių ir kitokių kriminališkus darbus. Žmonės reikalauja jam mirties bausmės.

ALKANOS MOTERIS UŽPUOLĖ LAIVĄ SU BULVĖMS.

Buryš alkanų moterų Amsterdame, Olandijoje, sužinojęs, kad uoste stovi laivas su bulvėmis ir kad tuojuos tos bulvės bus išvežtos Anglijon, kuomet Olandijos žmonės neturi ko valgyt, užpuolė ant laivo ir apie toną bulvių išnešė.

\$600,000,000 ORLAIVAMS.

Laikraščiai rašo, kad valdžia prašys kongreso, kad tas paskirtų \$600,000,000 orlaivams. Šioj savaitėj kongresui busias paduotas bilius, reikalaujas 35,000 orlaivių ir keliolikos tukstančių lakunų.

AMERIKOS AMBULANSAI PRIBUVO FRANCUIJON.

Pereitoj savaitėj Francuzijon pribuvo jau Amerikos ir ambulansai sužeistoms vežioti. Su tais ambulansais atvažiavo 250 amerikonų.

134 ŽMONĖS KALTE MI DEL REGISTRACIJOS.

Freeport, Ill.—Čia apkaltinta 134 žmonės už pasipriešinimą registracijai 5 birželio. Tris vadovai kaltinami už konspiraciją ir pastatyti po \$25,000 parankos kiekvienas. Kitų kaucijos po

Pasikalbėjimas Maikio su Tėvu

—Tegul bus pagarbintas!
—Sveikas gyvas, tėve. Na, o ką, išrokavai kaip toli dangus?
—Nieko, vaikel, negaliu suprast. Buvau nuėjęs ir pas švento Juozapo susaides sekretorių; jis da iš krajaus gramatnas ant knygos ir turi gerą galvą ant rōkundų, ale kaip toli dangus, tai ir jis negali išfigeriuot. Išsigerėm dvį paimtes šnapso ir pusę keiso alaūs bemislydami, ir tai nieko nemačyjo.
—Prasti iš jus katalikai, tėve. Tikit i dangų, o nežinot kur jis yra.
—Kad negali žinot, vaikel. Visi žinom, kad saulė eina per dangų; iki saulės gi kaip tu sakei, yra 93,000,000 mylių. Čia jau, rodos, būtų aišku, kad tiek pat turi būti ir i dangų. Bet mėnulis: taipgi eina per tą patį dangų, o jis, kaip tu sakei, yra 372 sykiu arčiau už saulę. Ir figeriuok čia kaip nori, bet kaip tik saulės ir mėnulio tolumą sulygini, visas birnis susimaišo ir žmogus palieki visai durnas.
—Reiškia, kur yra dangus, tu nežinai.
—Nausa.
—Ir švento Juozapo sekretorius to nežino.
—Nausa.
—Tavo klebonas taipgi negali to išaiškint.
—Negali, vaikel.
—Jeigu niekas iš jus nežino, kur tas dangus yra, tai iš kurgi jus žinot, kad jis yra?
—Dangus, vaikel, yra.
—Iš kurgi tu žinai?
—Taip biblija rašo.
—Parašyta gali but daug kas. Juk yra parašyta, kad ir geležinis smakas su devynios galvom yra, kuris žmones ryja. Bet iš tiesų tokio sutvėrimo niekad nebūvo ir nėra. Kodel gi pasaka apie dangų negali but toks pat išmisas, kaip ir pasaka apie tą devingalvį smaką?
—Negali, vaikel, sakyti, kad ir tokio smako nėra. Juk mano patronas šventas Jurgis vieną tokį kirminą nudūrė.
—Pasaka apie šventą Jurgį taip pat yra išmisas.
—Ne, vaikel, tas negali but išmisas, ba ir abrozdas tks yra. Lietuvoj manū parapijoj jis ant altoriaus pakabinas. O jeigu tai būtų išmisas, tai kunigas juk neleistų bažnyčioj jį kabinti, nes bažnyčioj turi but tik

Monarchija ar Respublika?

„Naujoji Lietuva“ aiškina, kad monarchija Rusijoj jau negali sugrįžti. Ji rašo:

Monarchinės valstybės galva yra asmuo, kuriam valdžia tenka paveldėjimo (nasliedstvennost) keliu; respublikinėje tvarkoje valstybės galva pačios liaudies renkama. Monarchas (imperatorius, karalius, caras ir t. p.) gauna sostą, mirus savo pirmtakui ir iki pat savo mirties viešpatauja; respublikos galva — prezidentas, renkamas, paliginti trumpam laikui (4—8 metais) ir kaikiuriose demokratinėse šalyse, liaudžiai norint, gali būti prašalintas net pirm pasibaigiant tam laikui, kuriam jis buvo rinktas.

Neapribėzuotas monarchas valdo „savo“ šalį despotiškai ir savo valia vartoja valstybės turtus be visokias įplaukas; respublikoje savo gyvenimą tvarko ir liaudies pinigų vartoja pati liaudis per savo rinktinį, kuris, tuo būdu, už savo darbus prieš savo rinkikus atsako.

Tiesa, mes zinome konstitucines monarchijas, kuriose, kaip, duokime, Anglijoje, monarcho valdžia aiškiai apribėzuota. Bet mums tai nepavyzdys. Konstituciniai apribėzuotai monarchai Anglijoje per istisus šimtmečius išdirbti ir įskiepti. Anglijos karalius tenai jau senai tik formaliai viešpatauja, bet visai nevaldo.

Rusijos monarchizmas turi ir visai kitokių įpročių ir padavimų. Per istisus amžius čia viešpatavo niekenc nepažabotas, žiaurus, kruvinas despotizmas. Tokiose sąlygose ne tik rusų monarchai patvaldžiai augo, bet istisios valdančių klasių kartos, išauklėtos iš pradžių stambių dvarininkų, paskui stambių pramonininkų, kurie savo reikalus ginadami patvaldybė palaikė. Ir ne jau tik gerai organizuoti stambiajai buržuazijai, megalime tikėti, kad ji, liaudies gerovės delei, aprubėzuos monarchą ir tikrai išleis bei sustiprins tokius konstitucinius įstatymus kuriuos mes matome Anglijoje.

Prirodyti, kad Rusijoj apribėzuotos monarchijos negali būti—nesunku. Atsiminkime 1905 m. revoliuciją. Tuomet savavaldybė nusileidė. Spalių 17 d. caro manifestu konstitucinė monarchija buvo paskelbta. Bet visa tai tik ant popierio pasiliko... Istikrujų, prasi-dėjo baisi, nematyta reakcija, kuri sunku buvo sau įsivaizdinti... Prasidėjo istreimimai, mirties baismės: kartuvės, šaudymai... Liaudies laisvė ir valia galutinai tapo panaikinta... Spauda turėjo tylėti... Kiekvienas, dargi visai nekaltas, legalis visuomenės gyvenimo ir organizacijos apsiirėškimas su šaknimis buvo raunamas, rusų patvaldybės tarnų mindomas. Lietuvių liau-

kaip toli nuo žemės dangus, nes kitokio dangaus ir nėra, kaip tik šita tuštuma. Ir jeigu šita tuštumą pavadinti dangumi, tai tame danguje juk ir dabar mūsų žemė sukasi. Toliaus sukasi mėnulis, da toliaus kitos planetos, da toliau žvaigždės, saulės ir tt. Nuo žemės žiūrint, mūsų rodosi, kad visos jos slenka vienu dangaus skliautu, o istiesų jos atitolinto; viena nuo kitos milijonų milijonais mylių. Užtai ir saulė yra daug toliau nuo žemės, negu mėnulis. Ir užtai tu, tėve, negalėjai atrast,

dis, kartu su kitomis rusų valdžios pėvergtomis liaudimis, to labai skaudžiai ir pati paragavo ir niekuomet neužmirš ir nepanorės vėl bandyti atnaujinti tos „konstitucinės“ monarchijos... Ne, praiein grįžti negalime. Ta praieitis per daug neapkenčiama, per daug bjauri. Ji neverta to kio augšto revoliucijos ir doros pakilimo, kuri Rusijos visuomenė dabar pergyvena.

—Olrait, vaikel, gudbai.

Jeį sulyginsim, kiek įvairiose šalyse išmokama valdony išlaikymui, tai šit ką pamatysime.

Anglai savo karaliaus ir jo šeimos išlaikymui kasmet apie 7 milijonus (7,000,000) rublių išleidžia.

Prancuzuose kol kas gyvi senosios imperijos atminimai, todėl respublikos prezidentas labai turtingai gyvena ir jis šaliai kasmet po 500,000 rublių apsieina.

Suvenytosios Šiaurės Amerikos Valstijos—šalis kur kas už Prancuzus demokratiškesnė, tat nors Amerika daug kartų už Prancuzus didesnė ir turtingesnė, Suvenytų Valstijų prezidentas tik \$75,000 per metus tegauva.

Demokratinės Šveicarijos konfederacijos prezidentui išviso apie 7,000 rublių metams mokama, nors jam iš savo pusės valstybė nei namu, nei buto neskiria.

Visai kitokią tvarką matome Persuose, Turkuose, Rusuose. Niekas tikrai nežino, kiek kasmet išleidžia sultono ir jo heremo (bėbavimo rūmų) laikymui.

Mano, kad tos išlaidos siekia art 20 milijonų rublių. Rusuose caro rūmų išlaikymui nepatikėtina milžininės sumos buvo aikvojamos. Vsa tai buvo neaiškiu mo, paslapties šydu apdengta. Be to, visi caro ministrai ir artinieji, be aiškiai nustatytos algos, dar visokių priedų, caro malone nustatymų, gaudavo. Žinoma, kad Rusų ministrai po dešimtis tukstančių rublių gaudavo už vieną pervaziavimą iš privatinio valdžios butan, be to, jie dar dešėkus tukstančių išgaudavo savo valdžios butams „taisyt“.

Gi paskutiniiais laikais, kuomet ministeriai nuolat buvo mainomi, tokiems reikalams per daug liaudies sukratų pinigėlių buvo aikvojama.

Patvaldybė Rusams be galo daug pinigų kaštavo. Mikalojus, kaip imperatorius, buvo vienas turtingiausių pasaulio žmonių. Bet jisai pats Rusams netikėjo, todėl visus liuosus kapitalus laikė užrubežy, Anglijoje. Be to, dideliais pinigų vertos taip vadina-mosios „kabineto žemės“. Viena tik Altajaus apskrity, Sibire, jam priguli 40 milijonų dešimtinų žemės, kame randasi turtingiausios auksos, akmeninio anglio ir geležies rudos kasyklos. Milijonai dešimtinų daugybė pramoninių rūmų vasarnamių visose šalies vietose jam priguli. Ne mažiau gera ir pas kitus caro giminės narius.

Jeigu Steigiamasai Susirinkimas pasakys, kad monarchija galutinai reikia panaikinti—jis turės pilną teisę caro ir jo šeimos už griebtuosius turtus konfiskuoti ir valstybės reikalams juos paskirti. Jei caro giminės turiai bus konfiskuoti, tai valstybė ne tik šimtus milijonų rublių sau gaus ir dykadiuoniai nebereikės pevatų, tuomet ir monarchijos šalininkai bus nuginkluoti: be pinigų, be draugų-parsi-davėlių, ju priešrevoliuciniai žingsniai mums nebepavyjinti.

Matome, kad valdžios užlaikymas, esant respublikinei tvarkai, liaudžiai kur kas pigiau kaštuos. Pagalios, mums, lietuviams, o taip-pat ir kitoms pavergtoms Rusų tautoms toks klausimo rišimas labai svarbus ir štai kodel. Tik-

Lietuvos klausimas

KAS TURI SPREŠTI LIETUVOS LIKIMĄ.

Taika be užgrobumų ir kontribucijų ir tautų apsisprendimas—štai kokius reikalavimus stato šiandien Rusijos ir kitų kariaujančių ir nekariaujančių valstybių demokratija.

Rusijos Laik. Vyriausybė taip pat atsisaukė i liaudį ir pranešė, kad ji nieko užkariauti nenorinti, nieko pavergti nenorinti. Jeigu šitaip pasakytų visų kariaujančių valstybių vyriausybės, tai turėtų dingti, rodos, ir pati karės prasmė: del kokių plynių bekariauti! Juk šitie obalsiai ir pranešimai kaip ir pilnai atsako platiams kariaujančių valstybių sluoksniams. Taip, bet visai kitaip išrodo kitokio padėjimo darbo žmonės. Kurios nekariauja, bet tik kenčia del istikusių tarp milžinių valstybių skerdynių, tės tautos kitaip žiūri ir i tas aneksijas bei kontribucijas. Viena žodžiu, vieni šitie obalsiai dar mažą ką sako. Jie neaiškus. Juos galima visai suprasti.

Ir istiesų. Atsakyti nuo aneksijų, užgrobumų, stačiai suprantant, vadinas, palikti senąsias valstybių sienas, arba „status quo“, jeigu, žinoma, nepridėti „tautų apsisprendimo.“ O atsakymas nuo kontribucijos? Čia, žinoma, ne vienas demokratas negali ir neprivalo sakyti, kad kariaujusios valstybės neturi atlyginti nuostolių toms tautoms, kurios atsidurė prieš savo norą karės audros sugury ir skaudžiausiai nukentėjo. Taigi ir atsakyti už tas nuoskaudas privalo vien tik kariaujančios valstybės.

Užtat taikos obalsiai turi būti aiškus. O Lietuvos demokratijai, visiems mūsų darbo žmonių sluoksniams visa tai baisiai svarbu. Mums negana vieno pasakymo. Mes turime i tuos taikos obalsius lieti tokį turinį, kokis būtina reikalingas yra mūsų liaudžiai. Apie tai mes turime skelbti visų šalių darbo žmonėms ir kvieisti juos palaikyti mūsų tautos teisės pačioms apsispresti. Savo likimą turi risti pačios, kad ir mažiausios ir silpniausios tautos, tauteles, nes to reikalauja teisybė, nes niekas kitas nepasirūpins jų reikalais taip, kaip jos pačios.

Tuo tarpu atsiminkime, kaip ne vienodai dabar su pranta net platieji sluoksniai, kam turi būti duota teisė apsispresti. Kada kila kalbų del Belgijos, Serbijos, Černogorijos, Rumunijos, apsisprendimo, čionai abe-

sutvirtinimas federatyvės-demokratinės Rusų respublikos užtikrina mums pilną ir tikrą mūsų politinio bei socialio apsisprendimo laisvę, t.y. mes galėsime nustatyti arba pilną mūsų nepriklausomybę, arba autonominius santykius su ta federatyve valstybe, su kuria mes panorėsime kartu gyventi. Federatyvėje demokratineje Rusų respublikoje mes galėsime plačiai demokratiniams pamatais organizuoti vietos savavaldybę ir praveisti gyveniman visas tas kulturines (liaudies švietimo srity) ir socialines-ekonomines (finansų, fabriky, žemės) reformas-pagerinimus, kurie plačius darbų sluoksnius patenkins, — taip, kaip visa mūsų liaudis panorės ir pareikalau.

„Naujoji Lietuva.“

jonių nėra, nes jų, mat, valstybės sunaikino karė. Bet kas kita Lenkų, Lietuvių, Armenų ir kt. tautų apsisprendimas. Labai maža kas stato apsisprendimo klausimą tikrai demokratiškai, plačiai, reikalaudami visoms tautoms teisės visai savarankiai savo likimą nuspresti, o ypač toms, kurios gana seniai ir sunkiai velka svetimą jungą, nes buvo nuostojus dar prieš karę savarankumo. Del tų tautų žemės juk ir skerdžia kits kitą kariaujančios valstybės, del jų tatau ir eina šitas nežmoniškas ginčas.

Viena valstybė, užgrobusi, nenori savo grobio atsižadėti ir stengiasi atgrobti, tuo tarpu kita kaiminka, seniai jau galandusi dantį ir staiga pagriebus svetimos tautos kraštą, laiko ją užgniauzusi savo geležiniame kumštyje. Viena ir kita pusė žiūri tik savo reikalų, o i kitus joms, atsprasant, tik nusispjaut. Ir kada abi besivaržydamos pusės kelia neva tautų klausimą, jos riša tą klausimą kaip joms naudinga, visai nepaisydamos nukentėjusių tautų nei reikalų, nei jų valios.

Todel Lietuvos socialistai, statydami tautų apsisprendimo principą, reikalauja Lietuvos gyventojams kad jiems būtų užtikrinta laisvė savarankiai nuspresti savo likimą, savarankiai nustatyti savo tautos ir valstybės būitį Europos tautų šeimynoje. Lietuvos likimą turi nustatyti visos mūsų tautos valia ir daugiau niekas. Šiandien mums turi rūpėti visų pirma kova delei laisvės apreišksti mūsų valią.

Tokiū būdu, mes griežtai busime priešingi visiems priešams ir „draugams“ kurie norės mums, kaip to taurai, užmesti savo valią. Nė viena kariaujančiųjų valstybių vyriausybė, joks įstatymdavybės ar Steigiamasis Susirinkimas, ne mūsų o svetimas, kame jis ne būtų—neturi teisės spręsti Lietuvos likimo: toks susirinkimas turi tik pripažinti mums teisę pilnai apsispresti.

Lietuvos gi gyventojų valia gali būti išreikšta tik Lietuvos Steigiamajame Susirinkime, kuris būtų išrinktas visų Lietuvos gyventojų, be skirtumo tikybės, tautos, lyties, visuotinu lygiu, tiesiu ir slaptu balsavimu.

Visi tie, kurie galite jaušti ir mastyti, visi tie, kam brangi Lietuva, tesispečia aplink šita obalsį ir teigirsta visas pasaulis organizuotos mūsų valios aiškų ir tvirtą reikalavimą: Laisvos Lietuvos Steigiamasis Susirinkimas!

Kas ne su mumis, tas prieš mus!

Valstiečių Dėdė.

„Naujoji Lietuva.“

Mūsų vyriausybė pirma privalo pasirūpinti, kad vietos žmonės turėtų teisę gyventi, laisvę kalbėti ir leidi-mą tris kartus i dieną pavalgyt.

Mes laiks nuo laiko kalbėjome apie mūsų tautinę vienybę ir patriotizmą, bet galų gale turime pasakyti mūsų vyriausybei, ką visuomenė istikrųjų mano ir jaučia. Ji mano ir jaučia, kad žmogus, kuris akiai pildo vyriausybės įsakymus, kuomet toji vyriausybė nesirūpina jo šeimynos gerove — yra kvailys.—„Boston Journal.“

